

ASPECTELE GESTIONĂRII DEȘEURILOR MEDICALE GENERATE DE PANDEMIA COVID-19

Mihaela PASCAL,

*doctorandă, asistent universitar Academia „Ștefan cel Mare” a MAI
cercetător științific, Institutul de Resurse și Analize Juridice*

Doina ROTARI,

*doctorandă Universitatea Agrară de Stat din Moldova
cercetător științific, Institutul Științifico-Practic de Biotehnologii
în Zootehnie și Medicină Veterinară*

Protecția mediului este o problemă a tuturor, este problema redresării, conservării și ocrotirii mediului în scopul restrângerii și eliminării surselelor de poluare, în cadrul dezvoltării armonioase a societății.

Alături de celelalte tipuri de deșeuri, deșeurile medicale reprezintă o mare problemă atunci când nu sunt gestionate în spiritul acquis-ului comunitar. Dacă ajung să fie eliminate împreună cu deșeurile de tip menajer sau deversate în rețeaua de canalizare, potențialul de transmitere al bolilor contagioase este foarte mare în acest caz.

Cel mai cuprinzător acord internațional de mediu privind deșeurile periculoase, precum și alte deșeuri, care are drept scop protecția sănătății publice și a mediului, este Convenția de la Basel privind controlul transportului transfrontalier al deșeurilor periculoase și a eliminării acestora, la care Republica Moldova a devenit parte la 2 iulie 1998, în baza Hotărârii Parlamentului Republicii Moldova nr. 1599-XIII din 10 martie 1998 privind aderarea Republicii Moldova la această Convenție.

În Republica Moldova, cadrul juridic și instituțional al gestionării deșeurilor este prevăzut de Legea nr. 209/2016 privind deșeurile care reglementează evidența și gestiunea deșeurilor și stabilește măsurile cu caracter obligatoriu pentru protecția mediului și a sănătății populației, prin acțiuni de eficientizare a folosirii resurselor, dar și de prevenire sau reducere a efectelor adverse generate de producerea deșeurilor. Textul acestui act normativ are la bază principiile dezvoltării durabile care îmbină în mod armonios dezvoltarea economică, protecția mediului și ocrotirea sănătății publice [4].

Cadrul normativ național privind domeniul

gestionării deșeurilor cuprinde următoarele acte normative:

➤ Strategia de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013-2027, aprobată conform Hotărârii Guvernului nr. 248 din 10.04.2013;

➤ Legea nr. 209 din 29.07.2016 privind deșeurile, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 459-471, art. 916 din 23.12.2016, în vigoare din 23.12.2017;

➤ Hotărârea Guvernului nr. 696/2018 pentru aprobarea Regulamentului sanitar privind gestionarea deșeurilor rezultate din activitatea medicală, publicată în Monitorul Oficial nr. 295-308 art. 835, în vigoare din 10.08.2018;

➤ Hotărârea Guvernului nr. 5 din 14.12.2001 privind aprobarea și implementarea „Regulamentului privind gestionarea deșeurilor medicale”, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 13-15, art. 29 în vigoare din 24.01.2002;

➤ Hotărârea Guvernului nr. 637/2003 privind controlul transportării transfrontaliere a deșeurilor și eliminării acestora, publicată în Monitorul Oficial nr. 99-103, art. 676, în vigoare din 06.06.2003;

➤ Hotărârea Guvernului nr. 99 din 30.01.2018 pentru aprobarea Listei deșeurilor, publicată în Monitorul Oficial nr. 33-39 art. 115, în vigoare din 02.02.2018;

➤ Hotărârea Guvernului nr. 589 din 24 iulie 2017 privind aprobarea Regulamentului transporturilor rutiere de mărfuri periculoase, publicată în Monitorul Oficial nr. 277-288 art. 706, în vigoare din 04.08.2017;

➤ Hotărârea Guvernului nr. 501 din

29.05.2018 pentru aprobarea Instrucțiunii cu privire la ținerea evidenței și transmiterea datelor și informațiilor despre deșeurile și gestionarea acestora, publicat în Monitorul Oficial nr. 176-180 art. 552, în vigoare din 01.06.2018;

➤ Ordinul nr. 1346 din 26.11.2018 cu privire la aprobarea listei de verificare nr. 1.2/ANSP aplicate în cadrul controlului de Stat asupra activității de întreprinzător privind gestionarea deșeurilor rezultate din activitatea medicală, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 513-525, art. 1846, în vigoare din 28.12.2018 [3].

Potrivit Hotărârii de Guvern nr. 693 din 11.07.2018 privind aprobarea Regulamentului sanitar de gestionare a deșeurilor rezultate din activitatea medicală, „Ministerul Sănătății, prin intermediul Agenției Naționale pentru Sănătate Publică, va efectua monitorizarea departamentală a sistemului de gestionare a deșeurilor rezultate din activitatea medicală.

La momentul actual, în Republica Moldova, măsurile de prevenire, protecție și, totodată, de combatere a pandemiei generează diverse tipuri de deșeurile medicale, cum ar fi: echipamentele de protecție infectate, precum mănușile, măștile, ochelarii, vizierele de protecție folosite, reprezintă una dintre problemele principale de gestionare cu care se confruntă țările în acțiunile lor de combatere a poluării [7].

Pe parcursul ultimilor 5 ani, în Republica Moldova se colectează anual câte 3 milioane m³ de deșeurile. Două treimi din întreaga cantitate sunt deșeurile colectate de la cetățeni, și mai mult de jumătate sunt din municipiul Chișinău. Printre deșeurile sunt și produse periculoase, cum ar fi cele provenite din activitatea medicală care pot conține elemente infecțioase, provenite de la pacienți contagioși sau din laboratoare medicale. Instrumentarul face și el parte din categoria deșeurilor medicale periculoase, provocând traume sau infecții. La fel, deșeurile farmaceutice expirate sau care nu pot fi utilizate din alte motive pot provoca intoxicații. Deșeurile deosebit de periculoase sunt cele care conțin chimicale și cele care au o concentrație înaltă de metale grele, cum ar fi sticlele de aerosol, termometrele, dispozitivele de măsurare a presiunii sângelui, soluțiile de fixare și dezvoltare, utilizate la radiografii, se arată în „Planul Național de Acțiuni privind Gestionarea Deșeurilor Activității Medicale”, realizat de Organizația Mondială a Sănătății [5].

Conform Regulamentului sanitar privind gestionarea deșeurilor rezultate din activitatea medicală, fiecare producător de deșeurile este responsabil de gestionarea deșeurilor în siguranță, de colectarea separată și împachetarea deșeurilor rezultate din activitatea medicală, de stocarea temporară și transportarea în condiții sigure a deșeurilor, tratarea și eliminarea finală. În același timp, producătorul de deșeurile medicale este obligat să ducă o evidență a datelor și informațiilor privind deșeurile produse și gestionarea acestora, educarea și formarea personalului.

Cu toate acestea, în Republica Moldova, problema deșeurilor medicale încă nu a ajuns pe ordinea de zi. Nu există statistici în acest sens, iar problema pălește pe fondul cifrelor alarmante ale cazurilor de îmbolnăvire. Totodată, unii ecologiști atenționează că Moldova nu are la moment soluții pentru această problemă. Probabil nu e departe momentul când pe crengile copacilor și pe dealuri vor flutura, pe lângă „tradiționalele” pungi de plastic, și măștile aruncate la gunoiști [1].

Din informația publică la care oferă acces instituțiile statului, nu putem deduce statistici privind cantitatea de deșeurile medicale generată în Republica Moldova. În acest sens, PP Ziarul de gardă SRL a realizat o investigație jurnalistică în anul 2021, în care a scos în evidență principalele probleme cu care se confruntă sistemul: lipsa datelor și lipsa cooperării între autorități. De asemenea, conform informațiilor prezentate în investigație, se atestă că în pandemie, la Spitalul „Toma Ciorbă” a crescut cantitatea de deșeurile medicale, respectiv dacă până la apariția noului coronavirus, în 2019, de exemplu, au avut 1500 de kg de deșeurile medicale rezultate din activitatea medicală, atunci în 2020, din cauza pandemiei de COVID-19, cantitatea de deșeurile generate este de peste 9300 de kg. Creșterea cantității de deșeurile a dus și la creșterea costurilor pentru evacuare, dat fiind faptul că acest serviciu se achită per cantitate, dar și din cauza faptului că deșeurile necesită ambalaje speciale, care reprezintă cheltuieli semnificative pentru spitale [5].

Tergiversarea implementării unui sistem de management al deșeurilor medicale va genera o serie de costuri, mai ales în plan socio-economic, și respectiv este imperios de a promova o nouă abordare în privința finanțării sistemului de management al deșeurilor rezultate din activități medicale.

În această ordine de idei, în vederea stopării

timpurii și operative a răspândirii COVID-19, dar și în vederea gestionării corespunzătoare a deșeurilor medicale, este necesar ca instituțiile statului să întreprindă un șir de măsuri îndreptate spre realizarea unui management de succes al deșeurilor medicale generate de epidemia COVID-19, dar și pentru a asigura o gestionare eficientă a deșeurilor medicale asociate cu coronavirusul de tip nou, cât și pentru a minimiza riscurile ulterioare de infectare.

Referințe bibliografice:

1. Starea mediului în Republica Moldova 2015-2018, raport realizat de Agenția de mediu, Chișinău, 2020.
2. Hotărârea Guvernului nr. 301 din 24.04.2014 cu privire la aprobarea Strategiei de mediu pentru anii 2014-2023 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia. În: MO al RM, nr. 104-109, art. 328 din 06.05.2014.
3. Gaibu S., Cantaragiu I., Gumene V., Coșeru I. Implementarea mecanismelor de responsabilitate extinsă a producătorilor pentru asigurarea reciclării deșeurilor. Chișinău, 2020.
4. Legea nr. 209 din 29.07.2016 privind deșeurile. În: MO al RM, nr. 459-471, art. 916 din 23.12.2016.
5. Gestionarea deșeurilor – o problemă vizibilă pentru Moldova. Articol realizat în cadrul Proiectului „Statistica deșeurilor – facilitator-cheie pentru economia circulară” finanțat de Agenția Austriacă pentru Dezvoltare, din fondurile Cooperării Austriece pentru Dezvoltare.
6. Hotărârea Guvernului nr. 301 din 24.04.2014 cu privire la aprobarea Strategiei de mediu pentru anii 2014-2023 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia. În: MO al RM, nr. 104-109, art. 328 din 06.05.2014.
7. Revista Sănătatea, disponibilă pe: <http://sanatateinfo.md/News/Item/9498>;
8. Hotărârea Guvernului nr. 696 din 11.07.2018 pentru aprobarea Regulamentului sanitar privind gestionarea deșeurilor rezultate din activitatea medicală. În: MO al RM, nr. 295-308, art. 835 din 10.08.2018.
9. Proiectul Băncii Mondiale „Răspuns de urgență la COVID-19 în Republica Moldova”.
10. Legea nr. 1515 din 16.06.1993 privind protecția mediului înconjurător. În: Monitorul Oficial al R. Moldova, 30.10.1993, nr. 10, art. 283.
11. Legea nr. 89 din 11.06.2020 pentru ratificarea Contractului de finanțare dintre Republica Moldova și Banca Europeană de Investiții privind implementarea Proiectului „Deșeuri solide în Republica Moldova”. În: MO al RM, nr. 180-187 art. 343 din 17.07.2020.
12. Hotărârea Guvernului nr. 99 din 30.01.2018 pentru aprobarea Listei deșeurilor. În: MO al RM, nr. 33-39, art. 115 din 02.02.2018.
13. Hotărârea de Guvern nr. 561 din 31.07.2020 pentru aprobarea Regulamentului privind ambalajele și deșeurile de ambalaje. În: MO al RM, nr. 212-220, art. 743 din 21.08.2020.